

EN TITT GENOM BAKRUTAN

Ibland, förresten om jag ska vara sanningsenlig, så händer det rätt ofta numera att jag hellre ser genom bakrutan än att jag blicka framåt. Kanske är det trots allt ett ålderssymtom. Men strunt i det, jag är antagligen helt ensam om den iakttagelsen.

Hur som helst, så var det mitt grötkok härom morgonen som den här gången orsakade min titt genom bakrutan.

Jag gjorde som min kära hustru alltid hade gjort i sin tid, tagit fram den rostfria kastrullen, nödiga ingredienser och ställt elspisens strömvred på lämpligt gradtal.

Ett par av hennes vackert virkade pannlappar hänger på sina krokar ovanför diskbänken och pöser av högmod över sin vackra design.

Det var vid den anblicken jag råkade titta genom bakrutan och i andanom blev påmind om några ord med min barndoms vilda tungomål jag en gång sa när min hustru stod för grötkoket:

"Du behöve då int använne grytfattan du, om ha vill koke över."

Ja, så var ordet och begreppet över mina läppar, och minnet från fornstora dar i hembygden var på plats. Min kära hustru stod helt oförstående den gången och drog smilbanden lite svagt uppåt.

Säkert är det många andra som i nutid inte heller vet vad en GRYT-FATTA är, tänker jag nu, och tittade efter om ordet eventuellt fanns i gamla ordböcker. Joodå, ordet fanns redan på 1500-talet och även den förklaring jag redan kände till. I Akademinns nya ordbok har ordet under GRYT-KROK.

Det var en anordning för att fatta tag i grytöronen (grytfatta) när grytan skulle hänga över elden. Då var det också lätt att föra grytan bort från elden när så behövdes.

För många år sedan, medan min mor ännu levde, hon dog 91-årig 1974, gjorde vi ett gemensamt besök till hennes barndomshem. I det sekelgamla ödetorpet fanns fortfarande "gryt-fattan" kvar att beskåda på det vridbara stödet mellan häll och kupa på den öppna spisen.

Även i 20-talets fäbodrar fanns i kokhuset denna anordning för att föra ystgrytan och meskoket bort från elden. Den erfarenheten gjorde jag själv under ett par somrar som springpojke i hembyns fäbodrar på 1920-talet

Det är inte helt fel att göra en liten titt genom bakrutan ibland - eller?

© Göte Ingelman

Bildmakare: Bo Hansson